

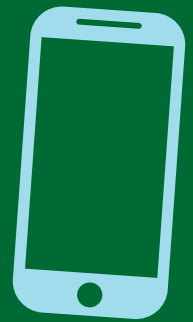
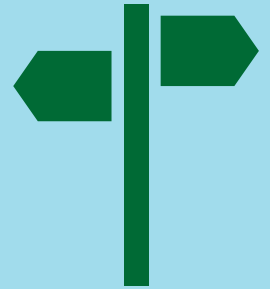
UNG LIVSSTIL MALMÖ 2021

Kortrapport 2:

Kultur **och** idrott –
inte kultur **eller** idrott

Stig Elofsson, Ulf Blomdahl, Karolina Bergmark,
Maria Andersson, Hannes Frizén

Ung livsstil

UNG LIVSSTIL MALMÖ

Ung livsstil i Malmö stad:

www.malmo.se/Sa-arbetar-vi-med.../Barn-och-ungas-fritid/Ung-livsstil-Malmo.html

Forskningsgruppen Ung livsstil:

<https://www.unglivsstil.org/> Ung livsstil – Forskningsgrupp som studerar idrott, kultur, fritid och hälsa bland barn och ungdomar

December 2021

ISBN 978-91-987419-1-9

Inledning

Vi har i en nyligen publicerad rapport konstaterat att det inte finns en motsättning mellan barns och ungdomars intresse för att vara med i idrottsförening och intresse för att ägna sig åt kulturella aktiviteter eller att gå på fritidsgård¹. De som var intresserade av att vara med i idrottsförening var i högre utsträckning intresserade av att ägna sig åt/delta i olika kulturella fritidsaktiviteter – liksom andra fritidsaktiviteter – än de som inte var intresserade av att vara med i idrottsförening. **Resultaten ger alltså inte stöd för att kultur och idrott skall ses som två motpoler när man diskuterar barns och ungdomars fritidsintressen.** Fortfarande kan man dock fråga sig om det finns en grupp barn och ungdomar som är speciellt intresserade av kulturella aktiviteter och som tar avstånd från – eller i varje fall är mindre intresserade – av att vara med i idrottsförening och att ägna sig åt fysiska aktiviteter eller gå på fritidsgård.

För att studera detta närmare har vi definierat en grupp som uppvisar ett speciellt stort intresse för kulturella aktiviteter genom att summera antalet aktiviteter barnen/ungdomarna uppger att de vill syssla med/ägna sig åt minst en gång per vecka. Utgångspunkten är frågan Hur många gånger i veckan skulle du vilja/göra/besöka följande på din fritid? I frågan har barnen och ungdomarna fått ta ställning till en rad olika fritidsaktiviteter. Som speciellt kulturellt intresserade betraktas de som uppger att de vill besöka bibliotek, var med i kulturskola, läsa böcker, gå på dansskola, spela musik i orkester eller själv, besöka museum, gå på festivaler samt i mellanstadiet gå på kul i Malmö – kultur. Gränsen för hur många av dessa aktiviteter som barnen/ungdomarna skall vara intresserade av för att betraktas som speciellt kulturellt intresserad har satts så att jämförelserna skall bli tillräckligt säkra. Ambitionen är inte att definiera en speciellt extrem grupp. Med de gränser som satts – minst sex aktiviteter i mellanstadiet och minst fem aktiviteter i de båda övriga stadierna - omfattar i denna grupp cirka 15 % bland killarna och ungefär en tredjedel bland flickorna. Jämförelserna görs sedan mot övriga, dvs de som är intresserade av färre – eventuellt ingen kulturell aktivitet – minst en gång per vecka².

Materialet har hämtats från de undersökningar som gjorts i mellan- och högstadiet samt gymnasiet i Malmö år 2019/20. Materialet omfattar 2 634 svarande i mellanstadiet, 2 237 i högstadiet och 1 511 i gymnasiet. Analyserna görs separat uppdelat efter kön och stadium. Svarefrekvensen är 87 % i mellanstadiet, 81 % i högstadiet och 70 % i gymnasiet³. En jämförelse görs också med Eskilstuna högstadium där 1 366 ungdomar besvarat enkäten och svarefrekvensen är 84 %.

1 Elofsson m. fl, **Idrott och kultur - inte idrott eller kultur**

2 Gränssättningen är inte självklar men en fördjupad analys av intresset för att vara med i idrottsförening visar att detta inte minskar bland de kulturellt intresserade även om gränsen skulle sättas högre.

3 Blomdahl/Elofsson/Bergmark **Ung livsstil Malmö – en studie om levnadsvillkor, delaktighet och preferenser i åldersgruppen 10-19 år.**

Jämförelse mellan de kulturellt intresserade och övriga

För att få svar på frågan om det går att finna en speciell kulturprofil som är mindre intresserade av att syssla med olika former av fysisk aktivitet eller t ex gå på fritidsgård jämförs gruppen som bedöms som speciellt kulturellt intresserade med övriga. För att få en bild av om resultaten skiljer sig mellan kön och olika åldersgrupper görs analyserna separat efter kön och stadium. Vid jämförelserna studeras alla fritidsaktiviteter som ingår i frågan. Det är ju tänkbart att skillnaden inte återfinns så mycket mellan idrott och kultur, en annan tänkbar möjlighet är att det skulle finnas en skillnad mellan mer styrda, reglerade fritidsaktiviteter och sådana som är mer öppna, fria.

Mellanstadiet

I tabell 1 nedan jämförs barn i mellanstadiet som är speciellt kulturellt intresserade (vill syssla med minst sex kulturella aktiviteter minst en gång per vecka) mot övriga efter kön. Denna speciellt kulturellt intresserade grupp omfattar 17 % bland killarna och 35 % bland tjejerna. Tabellen har rangordnats så att de aktiviteter där den relativa skillnaden mellan de kulturellt intresserade och övriga kommer först.

Tabell 1. Malmö mellanstadium 2019. Intresse för att delta i lägna sig åt olika fritidsaktiviteter minst en gång per vecka. Jämförelse mellan de som är kulturellt intresserade och övriga efter kön.

Fritidsaktivitet	Killar			Tjejer		
	Nej (%)	Ja (%)	Sign. nivå	Nej (%)	Ja (%)	Sign. nivå
<i>Antal N</i>	1087	216		861	470	
Procent (%) efter kön	83	17		65	35	
Kul Malmö – kultur	6	62	***	10	58	***
Kulturskola	11	71	***	14	63	***
Gå på föreställning	15	77	***	22	80	***
Spela musik med andra	18	80	***	22	76	***
Dansa i dansskola	7	57	***	35	81	***
Kul Malmö – idrott	17	64	***	16	47	***
Besöka museum	31	92	***	28	79	***
Rida	6	35	***	32	56	***
Allaktivitetshus	17	54	***	19	41	***
Delta i annan förening	22	59	***	26	55	***
Bibliotek	33	93	***	49	90	***
Utflykt skog, mark	34	82	***	40	81	***
Fritidsgård	21	51	***	27	48	***
Annat	12	26	***	11	21	***
Måla, teckna, skulptera	35	90	***	62	93	***
Läsa böcker	44	94	***	56	95	***
Spontanidrott	47	77	***	37	62	***
Löpning på egen hand	50	76	***	44	68	***
Egen idrott/motion	56	79	***	52	83	***
Idrottsförening	57	80	***	49	72	***
Simhall/badhus	62	87	***	66	88	***
Hänga på café	59	87	***	69	84	***
Shoppa	54	78	***	73	89	***
Total bredd (m)	5.22	11.14	***	8.06	13.39	***

$p < 0.10$; * $p < 0.05$; ** $p < 0.01$; *** $p < 0.001$.

Det första vi kan notera är att de kulturellt intresserade i högre utsträckning är intresserade av att ägna sig åt/delta i alla de fritidsaktiviteter som finns med i frågan. Skillnaden mellan grupperna handlar alltså i hög grad om att de ”kulturellt” intresserade har en mycket större intressebredd, inte om att de skulle vara mindre intresserade av några speciella aktiviteter.

Ser vi till de relativa skillnaderna är dessa – kanske inte så förvånande – störst för kulturella fritidsaktiviteter, men skillnaderna är även mycket tydliga för olika former av fysiska aktiviteter, t ex att vara med i idrottsförening. I de flesta fall är skillnaden mellan de båda grupperna större bland killarna – speciellt gäller detta för de kulturella aktiviteterna och för de mer tjejdominerade som ridning och dansa i dansskola. När det gäller egen motion är dock skillnaden mellan grupperna något större bland tjejer och detta gäller till viss del även för idrottsförening men här är skillnaden ganska marginell.

Högstadiet

Hur ser det då ut i högstadiet? I tabell 2 nedan jämförs de som är speciellt kulturellt intresserade (vill syssla med minst fem kulturella aktiviteter minst en gång per vecka) mot övriga efter kön. Denna speciellt kulturellt intresserade grupp omfattar 12 % bland killarna och 32 % bland tjejerna. Tabellen har rangordnats så att de aktiviteter där den relativa skillnaden är störst kommer först.

Tabell 2. Malmö högstadium 2019. Intresse för att delta i/ägna sig åt olika fritidsaktiviteter minst en gång per vecka. Jämförelse mellan de som är kulturellt intresserade och övriga efter kön. +

Fritidsaktivitet	Killar Kulturellt intresserade			Tjejer Kulturellt intresserade		
	Nej (%)	Ja (%)	Sign. nivå	Nej (%)	Ja (%)	Sign. nivå
<i>Antal N</i>	945	133		787	372	
Procent (%) efter kön	88	12		68	32	
Kulturskola	5	79	***	5	60	***
Besöka museum	9	76	***	6	66	***
Gå på föreställning	8	78	***	14	80	***
Spela rollspel	8	54	***	6	33	***
Spela musik med andra	14	75	***	15	70	***
Dansa i dansskola	5	56	***	34	82	***
Rida	4	35	***	14	36	***
Måla, teckna, skulptera	18	86	***	27	91	***
Utläskt skog, mark	19	71	***	22	69	***
Motionsspår	14	50	***	12	38	***
Bibliotek	21	89	***	35	86	***
Engagera sig politiskt	16	62	***	22	55	***
Annat	7	18	**	3	12	**
Delta i annan förening	18	62	***	18	46	***
Allaktivitetshus	11	48	***	15	30	***
Läsa böcker	31	90	***	44	92	***
Bodybalance, spinning	15	49	***	40	68	***
Spontanidrott	36	71	***	22	51	***
Simhall/badhus	39	81	***	38	67	***
Utegymp	33	65	***	29	50	***
Fritidsgård	21	57	***	29	40	***
Gå snabba promenader	35	77	***	56	84	***
Egen idrott/motion	48	84	***	49	75	***
Cykla	53	87	***	55	88	***
Löpning på egen hand	47	77	***	46	70	***
Idrottsförening	47	75	***	41	64	***
Hänga på café	46	86	***	70	93	***
Shoppa	47	80	***	73	86	***
Gym	58	82	***	61	77	***
Total bredd (m)	7,24	19,81	***	9,06	18,45	***

$p < 0.10$; * $p < 0.05$; ** $p < 0.01$; *** $p < 0.001$.

Även i högstadiet gäller att de kulturellt intresserade i högre utsträckning är intresserade av att ägna sig åt/delta i alla de fritidsaktiviteter som finns med i frågan. Skillnaden mellan grupperna handlar alltså i hög grad om att de kulturellt intresserad har en mycket större intressebredd, inte om att de skulle vara mindre intresserade av några speciella aktiviteter.

De relativa skillnaderna är störst för kulturella aktiviteter, men det finns även tydliga skillnader för medlemskap i idrottsförening. De kulturellt intresserade är också mer intresserade av att besöka fritidsgård. I de flesta fall är skillnaden mellan de båda grupperna större eller något större bland killarna – speciellt gäller detta för de kulturella aktiviteterna och mer tjejdominerade aktiviteter som ridning, dans i dansskola och att gå på café. Detta gäller även för idrottsförening men här är skillnaden ganska liten.

För att visa att resultaten inte är specifika för Malmö har vi även studerat högstadiel elever i Eskilstuna. Resultaten presenteras på liknande sätt i tabell 3.

Tabell 3. Eskilstuna högstadium 2019/20. Intresse för att delta ilägna sig åt olika fritidsaktiviteter minst en gång per vecka. Jämförelse mellan de som är kulturellt intresserade och övriga efter kön.

Fritidsaktivitet	Killar Kulturellt intresserade			Tjejer Kulturellt intresserade		
	Nej (%)	Ja (%)	Sign. nivå	Nej (%)	Ja (%)	Sign. nivå
Antal N	522	144		416	223	
Procent (%) efter kön	78	22		65	35	
Hamburgerbar/pizzeria	71	78	Ns	72	77	Ns
Umgås med kompisar	81	89	*	89	96	**
Gym	56	67	*	58	70	**
Hänga på café	45	62	***	74	83	**
Idrottsförening	50	67	***	55	67	**
Egen idrott/motion	51	76	***	59	84	***
Näridrottsplats	33	49		24	36	Ns
Fritidsgård	27	56	***	31	41	*
Läsa böcker	18	80	***	75	80	***
Utegymp	24	50	***	25	40	***
Rida	3	17	***	24	26	Ns
Simhall	42	74	***	29	63	***
Utflykt skog, mark	32	60	***	25	52	***
Aerobics	10	28	**	17	27	**
Besöka museum	6	49	***	33	42	***
Parken ZOO	12	47	***	12	28	***
BMX	16	40	***	4	15	***
Delta i annan förening	8	33	***	11	35	***
Engagera sig politiskt	10	37	***	8	31	***
Besöka Lokomotivet	7	41	***	14	47	***
Skate	6	26	***	4	27	***
Bibliotek	7	69	***	12	75	***
Dansskola	1	29	***	10	47	***
Repetitionslokaler musik	3	47	***	4	37	***
Gå på teater, musical m m	2	42	***	6	55	***
Skolbibliotek	3	56	***	4	39	***
Musikskola	4	46	***	2	43	***
Total bredd (m)	6.35	14,80	***	7.11	14.36	***

Ns $p > 0.10$; + $p < 0.10$; * $p < 0.05$; ** $p < 0.01$; *** $p < 0.001$.

Även i Eskilstuna högstadium är de kulturellt intresserade i högre utsträckning intresserade av att ägna sig åt/delta i alla de fritidsaktiviteter som finns med i frågan. Skillnaden mellan grupperna handlar alltså i hög grad om att de kulturellt intresserad har en högre intressebredd, inte om att de skulle vara mindre intresserade av några speciella aktiviteter. Minst är skillnaderna om vi ser till intresset för att gå på hamburgerbar/pizzeria och att umgås med kompisarna.

Resultaten i Eskilstuna – om vi ser till de relativa skillnaderna - påminner mycket om det som gäller i mellan- och högstadiet. Störst är de för kulturella aktiviteter, men de är även tydliga om vi ser till medlemskap i idrottsförening och, speciellt bland killar, när det gäller hur många som vill gå på fritidsgård. Oftast är skillnaden mellan de båda grupperna större eller något större bland killarna – speciellt gäller detta för de kulturella aktiviteterna och för de mer tjejdominerade som ridning, dans i dansskola och att gå på café. Detta gäller även för idrottsförening men här är skillnaden ganska liten.

Gymnasiet

Kan det då ha utvecklats några speciella intresseprofiler i Malmö – skilda från kultur – när ungdomarna kommer upp i gymnasiet? I tabell 4 nedan jämförs de som är speciellt kulturellt intresserade (vill syssla med minst fem kulturella aktiviteter minst en gång per vecka) mot övriga efter kön. Denna speciellt kulturellt intresserade grupp omfattar 19 % bland killarna och 34 % bland tjejerna. Tabellen har rangordnats så att de aktiviteter där den relativa skillnaden är störst kommer först.

Tabell 4. Malmö gymnasium 2020. Intresse för att delta i lägna sig åt olika fritidsaktiviteter minst en gång per vecka. Jämförelse mellan de som är kulturellt intresserade och övriga efter kön.

Fritidsaktivitet	Killar			Tjejer		
	Intresserad kultur			Intresserad av kultur		
	Nej (%)	Ja (%)	Sign. nivå	Nej (%)	Ja (%)	Sign. nivå
<i>Antal N</i>	563	132		551	261	
Procent (%) efter kön	81	19		66	34	
Spela teater	2	48	***	2	39	***
Kulturskola	3	61	***	4	52	***
Besöka museum	8	71	***	9	71	***
Spela musik med andra	11	86	***	7	59	***
Spela rollspel/lajva	9	54	***	3	26	***
Gå på föreställning	7	82	***	16	76	***
Delta i annan förening	10	53	***	8	42	***
Spela musik själv	20	83	***	13	88	***
Dansa i dansskola	4	59	***	25	80	***
Rida	2	42	***	14	36	***
Annat	3	17	***	1	4	Ns
Måla, teckna, skulptera	12	79	***	31	81	***
Motionsspår	9	52	***	15	39	***
Matlagningskurs	14	63	***	27	63	***
Allaktivitetshus	9	46	***	11	23	***
Utflykt i naturen	23	78	***	33	75	***
Engagera sig politiskt	19	63	***	28	61	***
Läsa böcker	26	82	***	46	89	***
Bibliotek	28	83	***	46	87	***
Simhall/badhus	27	68	***	27	52	***
Fritidsgård	20	58	***	22	37	***
Spontanidrott	34	67	***	19	42	***
Utegymp	33	66	***	25	42	***
Cykla	43	79	***	53	82	***
Spinning, yoga	22	49	***	54	73	***
Gå snabba promenader	39	82	***	63	83	***
Egen idrott/motion	48	76	***	49	77	***
Löpning på egen hand	46	76	***	51	71	***
Idrottsförening	47	70	***	37	50	***
Gym	69	86	***	77	80	***
Total bredd (m)	6,40	19,55	***	8,08	17,52	***

Ns $p > 0.10$; + $p < 0.10$; * $p < 0.05$; ** $p < 0.01$; *** $p < 0.001$.

Liksom i mellan- och högstadiet är de kulturellt intresserade i högre utsträckning intresserade av att ägna sig åt/delta i alla de fritidsaktiviteter som finns med i frågan. Skillnaden mellan grupperna handlar alltså i hög grad om att de kulturellt intresserad har en mycket större intressebredd, inte om att de skulle vara mindre intresserade av några speciella aktiviteter.

Liksom i de båda lägre stadierna är de relativa skillnaderna störst för kulturella aktiviteter, men det finns också klara skillnader när det gäller intresse för att vara med i idrottsförening och att ägna sig åt olika former av fysiska aktiviteter och att gå på fritidsgård. Speciellt när det gäller kulturella aktiviteter är de relativa skillnaderna större eller något större bland killarna speciellt gäller detta för de kulturella aktiviteterna och mer tjejdominerade aktiviteter som ridning och vara med i dansskola. Detta gäller även för idrottsförening och fritidsgård.

Sammanfattning

I debatten drar man ofta upp en skiljelinje mellan intresse för kultur och intresse för att vara med i idrottsförening. I många större kommuner har man också separata kultur- och fritids-/idrottsnämnder som har ansvar för dessa olika delar av fritiden. På det nationella planet fördelas medel till kultur av Kulturrådet medan medel till idrottsrörelsen fördelas av Riksidrottsförbundet.

I en tidigare rapport studerade vi om det gick att se en skiljelinje mellan intresse för att vara med i idrottsförening och intresse för att ägna sig åt/delta i kulturella aktiviteter. En jämförelse mellan barn/ungdomar som är intresserade av att vara med i idrottsförening och de som inte är det visar mycket entydigt att de som är intresserade av att vara med i idrottsförening i högre utsträckning är intresserade av att syssla med kulturella aktiviteter – och även andra former av fritidsaktiviteter. I den här rapporten har vi studerat en grupp som är mer speciellt intresserad av olika former av kulturella aktiviteter för att undersöka om vi här finner en grupp där det finns ett slags skiljelinje mellan kultur och idrott respektive övriga fritidsverksamheter utifrån detta perspektiv.

Jämförelse mellan denna grupp som är mer speciellt intresserad av kulturella fritidsaktiviteter och övriga visar mycket tydligt att vi även i detta fall inte finner någon skiljelinje. Barn och ungdomar som är mer intresserade av kulturella fritidsaktiviteter är också mer intresserade av att vara mer i idrottsförening och att ägna sig åt/delta i andra fysiska aktiviteter. De är även mer intresserade av andra fritidsaktiviteter och har en klart större intressebredd.

Sammantaget visar dessa två rapporter att föreställningen om att det finns en skiljelinje mellan kultur och idrott när det gäller intressen inte får något som helst stöd. Tvärtom är det så att det finns en klar positiv sammankoppling mellan intresse för kultur och intresse för idrott.